

Proti krvosesom.

Neobhodno je potrebno, da je vse naše politično delovanje odkrito.

Potrebno je pa tudi, da družba pozna svoje lastno gospodarsko življenje. Prepovedati se mora skrivanje velikih modernih transakcij, izvzemši morebitne osebe, ki žrtvujejo lastni svoj kapital in lastno svojo energijo. Gospodarski čini morajo istotako biti odkriti kakor politični.

Katera je tedaj prava metoda v politiki? Prava metoda v politiki je ona, ki javno in odkrito razpravlja, ki ima odprte karte, in se ne omejuje na »jeronjski svet« ali pa na »črni kabinet«, in katero lahko vsak pošten človek gleda in sodi.

Dajte ljudstvu vlado nazaj!

Če pravim, dajte ljudstvu vlado nazaj, nimam v mislih nobene demagogije, nočem reči, da nam je potrebno ljudstvo, ki vse uniči in razdere. Moj namen je, da ljudstvo poseduje ona mesta, ki so njegova. Jaz trdim, da spada vlada ljudstvu, ki ima pravico zahtevati, da se mu odkrijejo vse tajnosti, ker le na ta način ljudstvo lahko svojo politiko uravnja.

Proti trustom.

Nevarnost za državo niso sindikati posameznih podjetij, nevarnost tvori sindikat sindikatov, kakor železnice, tvornice, velikih rudnikov, za izrabo vodnih sil dežele. Vsi ti sindikati sindikatov zasledujejo, ker eno sega v drugo, s svojimi velikimi aparati upravnih svetov in ravnateljev le »skupne interese«, kateri interesi so pa veliko večji, kakor posamezni sindikati, ki javno poslušajo.

Proti monopolom.

Monopoli izključujejo vsako izboljšanje, ker vsako zboljšanje vrže »prejšnjo« v stran. »Zboljšanje« zinanjšuje vrednost starih produktov vsaj navidezno in zaradi tega je tudi pozitivni vzrok nič zboljšati.

Lastnina in človeštvo.

Lastnina je le orodje človeštva, človeštvo ni nikdar orodje lastnine. Ljudje so poceni, stroji so dragi. Ravnatelja pohvalijo, če varuje dragi stroj, ne pohvalijo ga pa, če varuje že itak preobloženega človeka. Igrate se lahko s človekom, nadomestite ga lahko takoj z drugim, igrati se pa ne morete z našimi dragimi stroji, in jih nadomestiti z drugimi. Tudi niste vajeni spoznati človeka za neobhodno potrebo, za činitelja v mašineriji vseh naših podjetij. Čas je že, da zavzame lastnina v primeri s človeštvom drugo in ne prvo mesto.

Prava prostost.

Zakon sedanje dobe bi moral pomagati individui. Pomagati mu mora, in čuvati, da se lahko prosto giblje. To je vse, a jako mnogo. Dandanes je prost biti vse kaj drugega, kakor biti samemu sebi prepuščen.

Napredek.

Če ne spravite postav v sklad z dejstvi, tem huje za postav in ne za dejstva. Vedno sledi postava dejstvom, ki jo vlečejo. Le tista postava je v nevarnosti, ki koraka pred ustanovljenimi dejstvi, ker se ne more držati, če ta dejstva v resnici nastanejo. Postava se je sklenila na temelju šimernih in izmišljenih predpogojev.

Kar zahteva napredek, ali kar želi, je dovoljenje, v dobi, v kateri je »razvoj« in »evolucija« le znanstveni pojem, razlagati konstitucijo in spoznati jo, da je narod nekaj živega in ne stroj. Postave so se prej naredile, če sta se poznala delodajalec in delojemalec, če so bile lastnosti enega drugemu znane, in sta se smatrala oba kot človeka. To se sedaj več ne godi.

V resnici nas obvlada dandanes veliki gospodarski zistem, ki nima srca.

W. Wilsonov program.

Ustvariti moramo ljudstvu srce, izločiti moramo iz politike, iz kupčij, iz industrije vsako neenako postopanje bodisi katerekoli kupčije na ta način, da odstranimo prednost pri carini, neenako postopanje pri železnicah, in ne zapiramo kredit, sploh vse opustiti, kar tlači »malega moža«. Humanizirati moramo industrijo, pa ne s trustom, nego z vdejstvovanjem postave, ki obvaruje pred neugodami, v slučaju škodbe odškodnino nudi, higijeno predpisuje, delavski čas pametno uredi, garantira pravico zborovanja, sploh vse določi, kar zahteva vest dežele kot pravico delavca. Ojunačiti moramo ljudstvo, navdušiti ga s socialno pravico, in primernim plačilom, da odpremo vrata sreče vsem enako.

Nahajamo se tedaj pred revolucijo, nekrvavo; Amerika ni za prelivanje krvi. Nahajamo se pred tiho revolucijo, v kateri bo Amerika dokazala, da ume od nje vedno priznane ideale predstaviti v praktično življenje, in si osigurati vesoljnost, ne pa interesom posameznikov služijo vlado.

Pogreb dr. Žitnika.

Na starega leta dan smo položili dr. Ign. Žitnika v mrzlo zemljo, na katero so padale naše solze. Pogreb se je izvršil ob velikanski udeležbi, udeležba pa bi bila še ogromnejša, da niso zameti na Notranjskem, mnogim njegovim čestilcem preprečili dohoda v Ljubljano. Pogreb se je vršil iz Leonišča v cerkev sv. Petra, kjer so se vršile običajne mrtvaške molitve. Pred Leoniščem in v cerkvi sv. Petra je dovršeno pel moški zbor »Ljubljana«. Nato se je dolgi sprevod razvil proti sv. Križu. Za križem so korakali zastavonoše Orlov, za orlovskimi zastavami impozantna vrsta Orlov, nato S. K. S. Z., izbr. društvo iz Logatca, zastopstvo delavstva tobačne tovarne, Jugoslovanske strok. zveze, Kat. rokodelska društva, glasbeno društvo »Ljubljana«, deželni uslužbenci, ki so nosili vence, zastopniki občin št. Peter, Košana, Bukovje, Prem, Trnovo, Vrhnika, Vipava, Postojna, Cerknica, Logatec, Stari trg, klub ljubljanskih obč. svetnikov S. L. S., nato so sledili zopet nosači vencev, duhovščina in mrtvaški voz, katerega so peljali štirje črni konji, ob strani so svetili notranjski župani, kot častna straža pa so korakali ob strani Orli. Kondukt je ves čas od Leonišča do groba vodil prevzvišeni gospod knezoškof dr. A. B. Jeglič. Za krsto so stopali najprej sorodniki, nato pa dež. predsednik baron Schwarz. dež. glavar dr. Šusteršič. dež. odborniki. drž. in deželni poslanci. župan dr. Tavčar. deželno uradništvo in dolga vrsta zastopnikov raznih uradov in korporacij. Ko se je mrtvaški voz ustavil pred vratmi pokopališča, dvignili so nosači krsto, deset društvenih zastav jo je obkrožilo ter spremljalo narodovega ljubljence do preranega groba. Srce pretresujoč je bil tu pogled na pokojnikovo 75 let staro mater, na njegovega 84 letnega sivolasega očeta in blago sestro. Deželni glavar dr. Šusteršič je stopil k odprtemu grobu, ter s tresočim. ganotja polnim glasom govoril pokojniku zadnje slovo.

Globoko so vse navzoče pretresle besede dež. glavarja, s katerimi je kratko, a markantno orisal plemenitega pokojnika. Poplačaj Bog dr. Žitniku vse, kar je dobrega storil slovenski domovini in slovenskemu ljudstvu!

Dr. Ign. Žitnik †. Sožalje sta izreкла pismeno v toplih besedah Hrvat-sko-slovenskemu klubu odnosno Slov. ljudski stranki ministerski predsednik grof Stürgkh in minister za javna dela dr. Trnka.

Dr. Ignacij Žitnik †. Glavni urednik belgrajske »Straže« g. Šijački nam je o priliki dr. Žitnikove smrti poslal naslednjo brzojavko: Globoko ganjen

vsled smrti uglednega rodoljuba in prijatelja dr. Žitnika izreklam iskreno sožalje nad težko izgubo slovenskega naroda. Slava njegovemu spominu!

Vodiška Johanca.

Razprava proti vodiški Johanci se je v soboto popoldne končala. Sodišče je zviti goljufici prisodilo desetmesečno ječo, v katero se preiskovalni zapor od 24. okt. do 3. jan. vstaje. Če vzamemo celo razpravo, dobimo to-le: 17-letna Johanca pride na Reko k benediktinkam, kjer prične ze svoje predstave. Zagovarja se, da jo je naučila slepariti benediktinka Josipina. A ta je že mrtva in se ne more braniti. S svojim zagovorom hoče sebe olepšati in druge zelo ogrditi. Sleparila je, spovedi v Sinju spovednik svetoval, da ne sme s sleparstvi prenehati. Sleparila je, kakor pravi, na Reki zato, da bi jo v samostan sprejeli, a obnašala se je tako, da so ji benediktinke službo odpovedale, ker ni hotela s svojimi predstavami nehati. Pride v Ljubljano, od tu je odposlana v Vodice, da se ne bo okrog potepala, kakor piše vodiškemu župniku ljubljanski knezoškof. Goljufijo je jako priprosto izvajala: sama se je polila s krvjo, potem pa poklicala ljudi v svojo sobo. Tako je sleparila ljudi, dokler jo ni razkrinkal salezijanec dr. Valjavec. V vodiškem župnišču ni sprejemala denarja, ker je to njej in svojim ljudem vodiški župnik zabranil. Proti domačemu gosp. kaplanu je spletkarila, kar je mogla, ker sleparici ni verjel in je bil skrajno previden nasproti njej. Pripovedovala je, da so dajali denar za sv. maše ali sami ali pa tudi njej. Očitane goljufije je priznava. Ljudje so se trgli za vodo, v kateri se je njeno perilo pralo. Vporabljal so jo kot notranje in zunanje zdravilo; eden je celo testo s to vodo zmešal. Johanca je po proglašeni razsodbi po kratkem premišljevanju izjavila, da se ne pritoži in je takoj kaznen nastopila.

Ta razprava je dognala sledeče: Ivana Jerovšek je sleparila na lastno pest in ni o njeni slepariji nihče vedel. Vsi razsodni ljudje so imeli njeno trpljenje deloma za bolezen deloma za histerijo. Cerkveni krogi so se Johance kar močje ogibali. Benediktinke na Reki so jo spodile, in kapucini na Reki so jo spodili. Pater Bernard sam je izjavil, da je njeno trpljenje bolezen in histerija. Po zatrdilu Johance same jej nadškof Stadler ni ničesar verjel in sam zatrdil, da se take stvari ne gode.

Iz izpovedi prič z Reke posnemamo, da kapucini izvzemši p. Cirila obtoženki njenih sleparij niso verovali in da so jo tudi kapucini z Reke spravili. Iz Marijinega Doma na Reki so obtoženko spodili, ker je spletkarila in hujskala članice Marijine družbe eno proti drugi. Benediktinke na Reki so obtoženki službo odpovedale, ker je preveč imela znanja in se ni pokorila. Na Reki jo je žena peka Možeta vrgla iz stanovanja, ker je bila z njenim možem preveč prijazna.

Vodiški župnik je začetkoma dvomil, a pozneje je o tem več čul od resnih ljudi, in je sam veroval, da je obtoženka stigmatizirana. Prepovedal je jemati denar od ljudi. Tudi za sv. maše od ljudi denarja ni hotel sprejemati. Sam ji je dal 20 do 50 K, kupil ji je tudi stroj za pletenje nogavic. Vodiški kaplan ni sploh veroval v »ču-dež«. Obtoženka je bila nanj jako huda. Salezijancu dr. Valjavcu se je čudež sumljiv zdel. Z neko gospo, ki jo je zato naprosil, je stopil v sobo. Odkril je odejo in našel ob nogah steklenico s krvjo, ki mu je ni hotela izročiti in jo je mogel s silo iztrgati.

Razprava je dognala, da je bilo pisanje liberalnih listov, da je duhovščina to sleparijo v svet spravila iz dobičkarije, velika laž. Duhovščina se sploh ni vmešavala veliko v te sleparije in je tudi skoro enoglasno povdarjala, da vodiški Johanci ni verjeti. Na svetu je pa veliko praznovernih in radovednih ljudi in teh tudi na Kranjskem ne manjka. Večinoma so bile ženske, ki so postale žrtev te sleparice. Kaj hočemo, sleparije so razne vrste; eni sleparijo z denarjem! Johanca je s krvjo. Duhovščina se je pri teh komedijah držala

čisto korektno. Neprevidno je pa bilo to, da je gosp. župnik v Vodich seveda v dobri veri pustil, da se je godilo to v župnišču in se je na ta način v lahkovernih in praznovernih ljudeh vzbudila slutnja v resničnost teh produciranj. Nauk iz vse zadeve je: pri takih zadevah vmes poseči in takoj temeljito preiskati.

Liberalce je ta konec te smešne komedije naravnost razočaral. Namesto političnih profitov je ta obravnava dokazala, da so se lagali in duhovščino obrekovali.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

J. S. Z. 1. Skupina J. S. Z. Ruše pri Mariboru priredi 11. jan. 1914 ob 4. uri popold. v prostorih Franja Repoluska v Rušah svoje javno zborovanje. 2. Skupina J. S. Z. Gradec naznanja, da priredi 18. jan. 1914 svoje javno društveno zborovanje v društvenih prostorih, Prokopigasse šte. 12. 3. Skupina J. S. Z. Trbič priredi svoje društveno zborovanje dne 18. januarja 1914 ob pol 4. uri popoldne v prostorih »Društvo sv. Jožefa« v Trbiču. 4. Skupina J. S. Z. Gorje priredi svoje javno društveno zborovanje dne 2. februarja 1914, h kateremu se člani uljudno vabijo. 5. Skupina J. S. Z. Trbovlje javi, da ima dne 18. januarja 1914 ob 3. uri popoldne v Društvenem Domu svoje javno zborovanje. 6. Skupina J. S. Z. Sturje-Ajdovščina naznanja, da bo imela občni zbor dne 11. t. m. 1914 ob 3. uri popold. v dvorani »Kat. izobraž. društva.«

Ljubljana.

Iz Za grobnici spomenik poslanca dr. Ign. Žitnika je nabral g. Karol Majce pri sledečih gg.: Majce, pl. Malahovski, Jeglič, Srečnik, Kavšek, Stueh, Tratnik, Jeltnikar, Bajec, Papež, Oven znesek 11 K.

Iz Umri je Novega leta dan ob pol 4. uri popoldne v dež. bolnici čevljarski pomočnik pri gosp. Srebotu, gospod Fran Zor. Bil je vedno zvest pristaša S. L. S. in ud S. K. S. Z. Dasi težko, se je še udeležil zadnjih volitev v deželni zbor. Pogreb se je vršil iz dež. bolnice v soboto ob 3. uri popoldne. Naj v miru počiva!

Iz Pogrebni zavod g. Doberleta je pri mrtvaškem sprevodu umrlega poslanca dr. Žitnika kakor po navadi vse tako točno in kulantno preskrbel, da zasluži toplo zahvalo in priporočilo.

Iz Ivan Hribar je, kakor se čuje izstopil iz izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke.

Iz Proslava stoletnice rojstva ustanovitelja katol. rokodelskih društev Adolfa Kolpinga se je na Novega leta dan v krasno ozaljšani dvorani Rokodelskega doma v vsakem oziru lepo in izpodbudno izvršila. Delovanje velikega organizatorja rokodelcev je naslikal v slavnostnem govoru društveni predsednik leni pevski zbori, zlasti solospjev gosp. Avg. Jelčnika, in krasna spevoigra »Pod varstvom Matere božje« so pa predložili uspehe Kolpingovega delovanja v posameznih društvih. Nedosežno lep prizor v igri — pred Marijino podobo — je do solz ganil vse občinstvo, in je pričal, kako izborno so izvršili svojo nalogo vsi igralci, zlasti gg. Vrančič, Vrečar in Peterlin. S to priveditvijo je tudi ljubljansko mesto izpolnilo dolžnost hvaležnosti do slavnega Kolpinga.

Gospodarski pregled za l. 1913.

(Konec.)

Junij in julij položaja nista mogla več pos abšati, da v juliju je celo opaziti nekoliko izboljšanja ki se sicer ne izražajo toliko v obrest. meri — privatni diskont je bil celo nekoliko višji kot v juniju, namreč povprečno 5-88 proti 5-82% — kakor v tem, da je sedaj bilo mogoče zopet dobiti denar. To okolnost je razlagati tako da je privabila visoka obrestna mera tuj posebno angleški, nem-

ški in francoski denar, ter je tudi osrednja ba: ka v splošno presenečenje koncem julija izdala manj denarja, kakor v istem času lani. Brezdvoma je mnogo pripomoglo k poboljšanju našega finančnega rezmerja do Francije ureditev vprašanja južne železnice, ki sicer še sedaj ni ko: lečno rešeno, vendar je pa na pou: ugodne rešitve, vsaj deloma po že: ji Francozov.

Av gust in jesenski meseci so končno prinesli razbremenitev in upa: je na stalno izboljšanje položaja. Borze so se oddahnile in tudi avstrijska re: ta je začela polagoma zapuščati svoje globoko stališče. Vendar mi je pa ravno v tem času registrirati važen dogodek, ki je naredil zunaj države mučen vtis. Kraljevina češka je prišla pod sekvester in avtonomna uprava je bila suspendirana. V tem času je morala najeti Praga svoje posojilo, ki je pa še za letošnje razmere zelo drago in bo veljalo okroglo 7%. Isto je pripomniti o dunajskem posojilu, ki je prišlo na trg nekoliko pozneje.

Letina je letos v splošnem dobro obrodila in to je tudi precej prispevalo k izboljšanju položaja. Seveda je to premembo razmer upoštevala tudi Avstro: ogrska banka in je koncem novembra znižala obrestno mero za pol odst. in s tem oficijelno naznanila konec krize. Tako je ustregla glavnim zahtevam in: dustrije in državi pripravila pot za bodočo posojila, ki so že napovedana za leto 1914 v približni višini pol milijarde. Za januar je pričakovati nadaljnega znižanja za pol odst. na 5% iz ravno omenjenih razlogov; vendar je pa znižanje utemeljeno tudi v ugodnem stanju Avstro: ogrske banke.

Financijskemu položaju odgovarja v preteklem letu stališče industrije in trgovine, ki ste pretrpeli hude čase, najhujše kajpada trgovina in obrt v naši državi. Deloma so vzrok mobilizacij: ski vpoklici rezervnikov na meje, ker so v celih vrstah industrij, ki so bile še za mesece preskrbljene z naročili, povzročili najobčutnejše motenje obratov in v mnogih slučajih celo ustavili vsako de: lo. To se je zgodilo predvsem v onih obratih, ki imajo danes najhujše izgube. Železarne, tovarne strojev, elektro: tehnične industrije itd. Drugič je pa tudi upoštevati, da je vsled vpoklica stotisočih rezervnikov, ravnotoliko ro: bin izgubilo svojega hranitelja in se je vsled tega moralo omejiti na nainujnej: še ter je tako, kakor tudi vsled občne draginje padel vsak konsum in z njim tudi mnogo izgubila trgovina, kot posledovanka med proizvajalcem in konsumentom.

Po poročilih najbolj prizadetih trgov: zbornic (praške in drugih) tvorijo glavni vir krize one industrije, ki so bile najbolj prizadete z omejitvijo izvoza na Balkan, kakor tudi stavbena in s to zve: zane obrt. Pri tovarnah za poljedelske stroje je opaziti zmanjšanje izvoza za 78%; te tovarne so se nadejale, da kri: za ne bo dolgo trajala in niso svoje produkcije v potrebnem obsegu skrcile, tako da so morale to storiti pozneje še za polovico. Isto je opaziti v tekstilni industriji in drugih podobnih obratih, kjer so dela i do zadnjega le par dni v tednu.

V trgovini so te razmere hudo upli: vale in tudi balkanski moratoriji so splošno krizo povečali, dasi ne v toliki meri, kakor se to navadno sodi. Balkanske kupčije se skoro vse takoi ali pa še vnaprej poravnajo.

Preidem končno k poglavju, ki je za naše kraje posebno pereče in ga je treba omeniti v tem pregledu: dasi to storim nazadnje, ni njegova važnost nič manjša. Je to izseljevanje, ki je vsled posebnih okolišnosti postalo v zadnjih mesecih tudi za oficijelni del države aktualno. Vlada je pripravila nov (že 3.) osnutek izseljenškega zakona in izda: la odredbe, ki v marsikaterem slučaju mejijo že trdo na omejevanje zakonito zajamčene prostosti odpotovanja in izseljenja.

Ker gre večina naših državljanov preko nemških pristanišč in le mal kontingent izseljencev odide iz Trsta, navedem v sledečem podatke pristaniških uradov v Bremenu in Hamburgu. Številke obsegajo izseljevanje za prvih deset mesecev v letih 1909 — 1913. Leto 1909 (januar — oktober) 210.653. 1. 1910 238.573. leta 1911 154.490, leta 1912 246.115, leta 1913 377.874. Ker manjkajo še podatki za november in december, ni moč natančno določiti števila letošnjih izseljencev, da bo pa letos preseglo 400 tisoč je popolnoma gotovo. Pristavim le da je tri četrtine teh izseljencev avstrijskih podaničev in veliko od teh naših rojakov. Številke, ki omenjajo svote izdanih potnih listov, ne odgovarjajo pravemu položaju ter jih vsled tega tudi ne navajam.

V pregledu celoletnega gospodarstva v minulem letu bi bilo treba še upoštevati podatke uvoza in izvoza, produkcije in konsuma, gibanja na de:

lavskem trgu in v denarnih zavodih ter nebroj drugih okolištin, ki sem jih pa žal moral izpustiti in se omejiti na najnujnejše, ker mi je bil vsled vladajočih razmer odmerjen le pičel prostor.

Dr. I. Č.

O socialnem zavarovanju.

Na Francoskem se bo predložila v kratkem nova postava o socialnem zavarovanju, ki pomeni napredek postave iz leta 1908. Ta je bila ločena v tri dele, pridobitev lastne hišice, zavarovanje za slučaj smrti za 1200 frankov. in letno rento 720 frankov, če zavarovanec doseže 60. leto. Vse to za 15 centimov na dan! Pokazalo se je pa, da se preveč zahteva od delavca, če mora deliti na tri dele svoje zavarovanje. Vlada namerava z novo postavo zjediniti vse tri zavarovanja.

Zgled naj pojasni namen postave.

Oče - delavec hoče zavarovati svoje: ga novorojenega otroka. Pri drž. blagajni dobi konto-knjižico, na katero plača v mesečnih obrokih po 15 centimov na dan. Ko doseže otrok 25. leto, je zavarovalna svota narasla na 1.336 frankov. Po veljavni postavi postane lahko sedaj lastnik male hišice za 6.500 frankov, ker mu je treba plačati samo peti del kapitala, ostali del pa obrestuje in amortizuje v letnih obrokih, ki so pa nižji, kakor pa navadna najemščina. Če umrje prej, preden je popolnoma poplačal svoj dolg, dobe vseeno dediči hišico, ker je postava iz leta 1908 potom kombinacije za zavarovanje že zato skrbela, in ni jim treba ničesar več plačevati.

Če pa zavarovanec nadaljuje mesečno doplačevanje po 15 centimov na dan, kakor je pričel njegov oče, si osigura rento 720 frankov, ako doseže 60. leto starosti. Če umrje pred 60. letom, dobe dediči zavarovalnino 1200 frankov, dobe pa tudi to zavarovalnino, če umrje po 60. letu, to je v posestvu poprej imenovane letne rente. Vdova si lahko vsaj nekaj pomaga z 1200 franki.

Brez vsakih formalitet si delavec na podlagi te postave osigura lep čeden dom, osigura svojo starost, in končno svojem zapustu čedno zavarovalnino; in vse to za 15 centimov na dan.

Koliko nepotrebnega denarja izda delavstvo za plačilo? Kako lahko bi si družinski oče prihranil 15 centimov, 15 vinarjev na dan in s tem pomagal rešiti rešitev tako važnega socialnega zavarovanja. Gotovo bi bilo zanimivo proučiti to postavo, zavarovalno kombinacijo. Le ne preveč uradnega aparata. Gotovo bi tudi pri nas zadostovale drž. blagajne kot vplačilna mesta za zavarovalnino. Vplačilno knjižico pa shrani delavec, kot dokument, če je treba priložiti v slučaju realizovanja zavarovalnine. Upravni stroški bi bili minimalni, in bi vsak zavarovanec za se skrbel, da redno plačuje. Koliko bi bile naše občine razbremenjene, ki morajo po sedanjih naši postavi nositi ogromna bremena za preskrbovanje ubogih in hiralcev.

Okno v svet.

Kriza v avstrijskih tiskarnah. Naš članek o krizi po avstrijskih tiskarnah je vsled svoje objektivnosti napravil na javnost zelo ugoden vtis. Pametni ljudje se čudijo, da stavci, ki so za svojo tehnično spretnost tako dobro plačani, vendar niso zadovoljni, v kljub temu da jim lastniki tiskarn celo ponujajo zboljšanje plač po dve kroni na teden, tako da bi imel eno leto prost stavec 1716 kron na leto. Starejši stavci bi imeli seveda primeroma več dohodkov, kakor smo že v zadnjem članku dokazali s številkami. Vprašamo, kje ima kak učitelj kaplan, jurist, obrtnik itd. boljše začetno plačo? — Toda kakor rečeno, tiskarne niso proti zvišanju plač, a da bi delavci gospodarju vezali roke, da bi ga spravljali v konkurz, da bi s svojimi pretiranimi zahtevami neprimerno občinstvu dražili tiskarske izdelke, tega ne morejo dovoliti lastniki tiskarn, ako nočejo igrati usodne va banque igre. — Veseli nas, da je splošno vsa javnost na strani tiskarn. Kakor drugod, tako dobivamo tudi mi dopise od raznih slojev, ki nas vzpodbujajo, da vztrajamo v nam vsiljenem boju; naši naročniki izjavljajo, da tudi radi potrpe, ako bi nekaj časa listi ne mogli redno izhajati. V tem smislu smo dobili izjavo iz trebanjskega dekanata, za kar gospodom izrekamo prav iskreno zahvalo. — Lastniki tiskarn vkljub ogromnim izgubam in silnim neprimlikam se po Avstriji splošno dobro drže; razen socialnih demokratov je vsa javnost na njihovi strani, ker vidi da se bore za obstanek avstrijske tiskarske obrti.

+ Nov liberalen list. Z novim letom je začel izhajati v Učiteljski tiskarni nov »neodvisen, gospodarskopoli:

čen tednik«. Kakor se sam sebe imenuje. Dne 19. decembra p. l. so imeli ti »neodvisniki« z dežele zaupno posvetovanje v Ljubljani. Sklenili so organizirati politične nasprotnike Slov. ljudske stranke v »neodvisno kmečko stranko« in izdajati glasilo »Naš glas«. Na uvodnem mestu se zahvaljujejo vsi 24teri propadli samostojni kandidati pri zadnjih deželnozborskih volitvah in se ponosno imenujejo prvoboritelje za samostojno kmečko stranko na deželi. »Naš glas« bo seveda samo glas firme Učiteljska tiskarna in kakšni so ti glasovi, vemo dobro.

Domovinsko varstvo. Ob priliki reorganizacije Deželne zveze za tujski promet na Kranjskem se osnuje v zvezi z novim zavodom za tujski promet in turistiko posebna centrala za domovinsko varstvo. Pri običnem zboru Deželne zveze za tujski promet dne 22. decembra 1913 se je soglasno sklenilo, da se to društvo razide oziroma fuzionira z novim deželnim zavodom, ki se osnuje v enak namen. Pri tem novem zavodu imajo zastopstvo tudi mesto Ljubljana, trgovska in obrtniška zbornica, ter jamska komisija v Postojni. Po pogajanjih z ministrom za javna dela dr. Trnko, se je posrečilo dobiti državno subvencijo tudi za domovinsko varstvo. Da se upravni stroški zmanjšajo, se je domovinsko varstvo priključilo organizaciji za tujski promet. Ta zadeva je posebne važnosti pri tujskem prometu, ker mika in vabi posebno tujca. V delokrog domovinskega varstva spada varovanje obstoječega krajevnega in pokrajinskega značaja, zgodovinskih znamenjev, narodne hišne, oprave ter domačega stavbnega sloga, ohranjenje in probuditev domačih šeg, posebno narodnih noš, gojitev domače glasbe in narodne pesmi, zbiranje predmetov domače umetnosti in probuditev obrti v domačem slogu. Drugod delujejo na tem polju posebna društva že celo vrsto let, posebno na Češkem, Bavarskem in Francoskem. Otvoritevna seja nove organizacije za tujski promet in domovinsko varstvo se vrši v deželnem dvorcu dne 7. januarja t. l. — Zdaj se nam, da bo novo društvo težko kos vsem društvenim zadevam. Tujski promet kot tehnična ni gospodarska zadeva in domovinsko varstvo kot narodno kulturna umetniška stroka staja si že po svoji naravi tako različni, da bo težko oboje v enem društvu združiti, da ne bi ena ali druga stran trpela. Že sestava odbora kaže, da bo težišče društva v tujskem prometu. Svetovali bi, da bi se izbral v društvu poseben odsek, v katerem naj bi se, pritegnili razni strokovnjaki, poznavatelji narodne kulture in umetnosti, posebno mo: je, ki so v domovinskem varstvu in njegovih vprašanjih doma.

Domaič naših amerikanških izseljencev! Pozor pred lopovi! Iz Svibna nam pošiljajo dopisnico s tiskano nemško vsebino, ki jo je prejela neka kmečka žena, ki ima moža v Ameriki; dopisnica se glasi tako-le: »Št. 6844.447 L. R. št. 194. (Eventuelno prosimo za navedbo števil.) Knauth Nachod & Kühne, Lipsko, 12. dec. 1913. Naj prejme Urša Luzar, Kote št. 19., pošta Rače na Štajerskem. Ako pričakujete denar iz Amerike, prosimo, da nam nemudoma pošljete: 1. dotično pismo, ki Vas o tem obvešča, z ovojem vred, ki nosi amerikanški poštni pečat, — ali pa 2. naznanilni listek oziroma pobotnico, ki jo je pri vplačilu dobil ameriški odposiljalec, na vsak način pa številko naznanilnega listka in datum, ter dalje, koliko denarja pričakujete, od koga in iz katerega kraja v Ameriki, da moremo na tej podlagi dognati Vašo upravičenost do prejema. Poslane listine Vam kasneje na željo vrnemo. Odgovorite nam nemudoma, ker bi se morali drugače v tej zadevi obrniti v

Ameriko in bi bili eventuelno prisiljeni denar vrniti nazaj v Ameriko. — Knauth, Nachod & Kühne, Lipsko. — Ni dvoma, da se je neke organizirala lopovska družba, ki ima namen na tak-le predrzno-neumen način pouzmati krvave žulje amerikanških izseljencev. Vsi poklicani činitelji naj na te sleparstvo opozore domače naših Amerikancev, da ne bodo sedli na ta lim.

Velemirn pogorel. Lansko leto je požar uničil Bezanov mlin v Našicah na Hrvaškem. Škoda znaša 600.000 K. Mlin je bil zavarovan.

Besnež. Gostinčar Ignacij Markrab pri Sv. Tomažu se je na Silvestrov večer radi neke gospodarske zadeve sprl s svojim očetom in se tako razjezil, da je potegnil revolver in pomeril togotnež hitel k svoji znanki Hedviki na očeta, ki mu je pa utekel. Nato je Bitonja in ji začel očitati nezvestobo; končno je potegnil revolver in jo ustrelil v trebuh. Zensko so pripeljali v bolnišnico v Ormož, Markraba so pa zaprli.

Zastrupila se je 17letna posestnikova hči Jožefa Gaube v Št. Juriju na Pesnici; vzrok — nesrečna ljubezen.

Kmečki strah na Štajerskem, o katerem se še danes ne ve, kdo in kakšen je, — bo imel čez zimo mir vsaj pred birokracijo. Po posvetovanju vseh prizadetih uradnih faktorjev je namreč štajersko namestništvo sklenilo, da se zaenkrat opuste vse policijske varnostne odredbe in se komisar dr. Hoffer vrne k svojim prejšnjim uradnim opravkom. Utemeljuje to s tem, ker z nastopom zime »žal« še vedno neznan zver ni prišla v nižje ležeče kraje, kakor se je pričakovalo, marveč je ostala visoko gor na Korpalpi, kjer sedaj trga edino-le divjačino. Lovske odredbe se prepuščajo dotičnim lastnikom lova. To so jagri, ti nemški Štajerci!

Novnaden dvoboj. Ob zadnjih manevrih v ameriških Združenih državah se je neki major čutil žaljenega ter je dotičnemu stotniku poslal svoji priči. Stotnik ni naravnost odgovoril, marveč je prosil za pogovor z majorjem. Major se je nato podal v stotnikov šotor; stotnik je s pipico v ustih sedel na malem sodčku in krog njega je stalo mnogo častnikov. Stotnik je ogovoril majorja tako-le: »Jaz sem samo priprost brambovec in v vsem svojem življenju še nisem izprožil pištole; iz tega lahko razvidite, da bi imeli Vi v dvoboj na pištole veliko ugodnejše stališče nego jaz. Glejte, ta dva sodčka sta napolnjena s smodnikom; v vsakega sem dal zvrtati luknjo in vanjo vtekiniti vžigalno vrstico. Vsediti se sedaj, prosim, na oni-le drugi sodček, jaz bom pa prižgal vžigalno vrstico. Kdor izmed naju bo dlje vztrajal sedeč na sodcu, ne da bi trenil z očesom, tisti bo zmagovalc v tem dvoboju.« Okoli stoječi častniki so z velikim zadovoljstvom sprejeli to stotnikovo ponudbo, zato je major ni hotel odbiti. Dalo se je znamenje, vrstica je začela tleti. Stotnik je z največjo hladnokrvnostjo kadil iz svoje pipice in se še ozrl ni na tlečo vrstico, nasprotno se pa major, ki je bil vsekakor hraber vojak, ni mogel premagati ter je z neakim nemirom opazoval hitro tlečo vrstico. Navzoči so počasi drug za drugim izginjali z nevarnega pozorišča. Ko je bil ogenj le še malo palcev oddaljen od sodca, major ni mogel več vzdržati; planil je pokonci, izdrl vžigalno vrstico iz sodca in rekel: »To je samomor! Stotnik, potegnite vrstico iz sodca — premagan sem jaz!« »Gospod major«, je odvrnil stotnik in počasi vstal s sodca — »saj niti ni tako nevarno; sodčka sta napolnjena — s čebulo!«

Razkrinkan »veliki duhovnik solnčnega boga. Amerikanec Oto Hanisch, po poklicu stavec, je živel več let med mormonci. Tu mu je prišlo na misel, da bi tudi on lahko ustanovil kako novo vero in tako prišel do raz:

PODPORNO DRUŠTVO DELAVCEV IN DELAVK
C. KR. TOBAČNE TOVARNE V LJUBLJANI
najvidnejše vabi na

PREDPUSTNO VESELICO

ki se vrši v soboto dne 17. januarja 1914 v velikem dvoranu hotela Union v Ljubljani. Sodeluje godba c. in kr. 27. pešpolka kralj Belgijcev. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina za neude 1 krona, za ude 60 vinarjev. Narodne noše in dostojne maske dobro došle.

Čisti dobiček je namenjen bolniškemu podpornemu zakladu.

košnega in brezskrbnega življenja. Preskrbel si je tedaj perzijskih oblačil, nadel si sivo brado in lase in pod imenom Otomana Zar Aduš Haniš začel propovedovati »mazdaznanski« to je solčno vero. Kmalu je zbral krog sebe 14.000 vernikov in sijajno živel kot »veliki duhovnik solnca«. Prebival je v razkošno opremljenem »templju« na najlepši cesti v Čikagu. Svoj čas je priredil predavanje celo v Londonu. Toda sreča je opoteča; med njegovimi ovčicami se je našel odpadnik, in sicer mlad fant, ki so ga v templju častili kot solčnega boga. Ta je sodišču predložil brošure, s katerimi je »veliki duhovnik« nabiral vernike; v teh brošurah se za verske obrede priporočila skrajno nemoralno početje. Oblast je čednega »velikega duhovnika« takoj prišla in nato je prišlo na dan, da je ta častitljivi stari Perzijanec — 45letni bivši stavec Oto Hanisch. Obsojen je bil na pet let težke ječe in 2000 K globe. Uboge njegove »ovčice«!

Pretkan lopov. Robert Czirner, veleposestnik v Teke na Ogrskem, je tedaj dobil pismo od nekega svojega prijatelja, v katerem mu isti sporoča, da ga bo v kratkem obiskal mlad mož, ki hoče zaprositi za roko njegove hčerke. Prijatelj je čez vse mere hvalil mladega snubca kot »sijajno priliko« in ga toplo priporočil. Takoj naslednji dan se oglasi pri Czirnerjevih jako simpatičen mlad mož, ki se predstavi kot Oliver Krammer in snubec posestnikove hčerke. Napravil je na vse najboljši vtis in sprejeli so ga čez vse ljubeznjivo. Zvečer je bila velika večerja in po večerji so »ženina« peljali v sobo za tujce. Ko je drugo jutro veleposestnik vstal in šel v svojo pisalno sobo, — je našel pisalnik in vse omare vlomljene in oplenjene. Takoj je hitel v sobo za tujce, toda ptiček je bil seveda že izletel. Odnesele je sabo 300 K gotovine in za 15.000 K vrednostnih papirjev. Gori omenjeno priporočilno pismo je bilo seveda ponarejeno. Za pretkancem se je izdala tiralnica.

Iz Idrije. Na naši c. kr. rudarski ljudski šoli so z novim letom definitivno imenovani gđeni Kump in Bloudek. V III. plačilni razred sta povisani Pavla Buh in Rudolf Pleskovič. V II. plačilni razred pa je dospela g. Marija Rupnik. V mestni župniji Idrijski je bilo pretežno leto poročenih 37 parov, rodilo se je 148 otrok in umrlo 130. — Promet je bil za par dni k nam ustavljen. Avtomobil je skušal predreti snežno plast do Logatca, a se je enkrat vrnil iz Godoviča. Drugič že od Zagoda. Ker je cesta poddržavljena bodo gotovo skrbeti, da smo zopet v zvezi z drugim svetom.

Razglednica za praznike, ki je dvema prinesla smrt. Zena bogatega veleposestnika Josipa Olago pri Gorici je dobila za praznike voščilno razglednico od svojega prejšnjega ljubimca. Te karte žena slučajno ni mogla prikriti pred možem in mu jo je morala pokazati. Dasi je bilo voščilo popolnoma nedolžno, se je mož zaradi tega tako razjezil, da je začel strašno razsajati. V strašni togoti je ženo živinsko razmesaril. Nato je pa šel v sosedno sobo in se ustrešil. Ko je prišla v sobo služkinja, je našla v mlaki krvi mrtvo ženo in v sosedni sobi tudi že mrtvega gospodarja Olago je bil star 44 let, so-proga pa 34 let.

Svedrov-i v Trstu. Neznanci so na starega leta dan vlomili v blagajno trvdke Fassel v novi palači »Riunione Adriatica« in oropali blagajno za 2058 K.

Potomci Zrinjskih še žive. Hrvaški listi poročajo da še žive potomci onih članov Zrinjske rodovine, ki so se v 15. stoletju izselili v Benetke in kasneje živeli na jonskih otokih. In sicer je to grof Ilija Zrinjski, ki ima svoje posestvo na otoku Krfu in je bil do zadnje balkanske vojne italijanski konzul v Prizrenu. Leta 1885. se je poročil z Marijo Conemenos v Prevezi, katere oče je bil turški kancler in katera je veleizobražena dama. Grof ima sedaj sina Urija in tri hčerke; njegova sestra Uranija je znana grška pesnikinja. Ilija Zrinjski se dobro zaveda svojega hrvaškega pokolenja in njegova žena si dopisuje z zagrebškim vseučiliškim profesorjem dr. Iv. pl. Bojničičem, ki sedaj piše zgodovino beneško-grške veje knezov Zrinjskih.

Smrt pijanca. Mrtvega so našli v Gorici v pokojenega finančnega nadstražnika Antona Siliča, doma iz Bilj. Mož je veliko pil in vedno v svojo sobo zaprt, živel sam zase. Menda ga je napadel delirium tremens in je umrl na srčni paralizi.

Internacionalen tat vjet. Iz Trsta poročajo: Tu so prišli 25-letnega Antona Horvata, internacionalnega specialista za tatvine na parnikih in po železniških vagonih.

Grdo vreme po vsej Evropi. Višje ležeče vasi v Krkonosih so tako zasnežene, da so od sveta popolnoma odrezane. — Na Pomoranskem so viharji uničili veliko vasi in podrli jezove, tako da znaša škoda okoli tri milijone M. — Na Špa skem divjajo snežni viharji. V Avstriji je že ezniški promet prekinjen. Temperatura v Madridu znaša 6 stopinj pod ničlo.

Smrtonosen vihar je razsajal v Gorjancih, ki je podrli bukev na pot, po kateri so vozili oglje. Zadel je štiri, po oglje idoče ljudi, med katerimi je bil 17-letni Franc Mikec iz Dol. Suhadola na mestu mrtve; njegovi tovariši so bili pa lahko poškodovani.

Podjeina šolarka. Pred dobrimi 14 dnevi je iz Budimpešte nenadoma izginila 15-letna licejka Ilona Friedmann. Vse je mislilo, da je dobro razvito dekle postalo žrtev kakega zločina; stariši so bili obupani, policija se je pa zastoj trudila najti kako sled za dekletom. Te dni so pa stariši dobili iz New Yorka razglednice od Ilone in kmalu nato jih je obšla tudi pogrešna hčerka. Kaj se je bilo z njo zgodilo? Kakor so že pogumne in podjetne takele nedorasle punice, — je Ilona stavila s svojimi sošolkami, da si upa priti v Ameriko brez denarja, brez papirjev in brez dovoljenja starišev; treba ji je samo voznega listka do Reke. Sošolke so bile za načrt takoj navdušene in so med sabo zložile denar za vozni listek do Reke. Ilona se je nato odpeljala v Reko ter šla v pristanišče, kjer je bila za odhod pripravljena ladja »Karpattia«. Neopažena je prišla na krov in se skrila za nekimi tovari. Ladja je odpeljala. V Gibraltarju je Ilona našel kontrolni uradnik. Pogumno je povedala svojo zgodbo o stavi in rekla, da izvrši samoumor, ako je ne vemo sabo v New York. Ladijski častniki so se dali pogovoriti in so izročili deklico izseljeniški komisiji na Ellis Islandu. Tu je pisala razglednice na stariše in tovarišice. Potem so jo pa zopet spravili na »Karpattia«, ki jo je prepeljala nazaj v domovino, kamor je srečno dospela in — dobila stavo. Najbolj čudno pri vsem tem je pa bilo to, da so njene tovarišice ves čas znale — molčati.

Orožniki ustrelili dijaka. V gimnaziji v Karlovcu je do 6. gimnazijskega razreda študiral mladenič Ivan Pap. Radi bede je moral nato obisk šole prekiniti in nadaljevati nauke kot eksistent. Prehranjeval se je na ta način, da se je s kolesom vozil po deželi okrog duhovčine, učitelstva in drugih premožnejših ljudi, ki so mu radi dajali podporo v jelu in denarju. Pap je imel vedno pri sebi vsa potrebna šolska in druga izkazila in je bil splošno znan kot priden in nadarjen dijak. 22. t. m. je na svojem potu dospel v Grgurevce, kjer je orožniška postaja. Orožniki so Papa opazovali, ko je obiskal razne hiše, a so ga pustili v miru. Ko se je pa Pap na kolesu odpeljal proti Mitrovici, sta dva orožnika stekla za njim in ga začela klicati, naj počaka. Pap se za to ni zmenil, nakar sta orožnika začela streljati; zadet v obe nogi se je Pap zvrnil s kolesa. Orožnika sta nato pregledala njegove listine in se prepričala, da sta nedolžnega ranila. Hitro sta šla po voz, ki naj bi Papa prepeljal v bolnico v Mitrovico. Vsled silnega mraza so pa Papu rane vnele ter je ubogi mladenič že na potu umrl. Proti orožnikom je že uvedena preiskava.

Velika tatvina. Pri Aussee-u se je s Steindl-planine zvalila lavina, ki je bila 150 m globoka in silno dolga. Pol hektarja gozda je uničenega in en hlapec zasut.

Vlak povozil voz. štiri osebe mrtve. Pri Schönlandu je vlak povozil voz, 4 osebe so mrtve.

Polet Pariz—Praga—Dunaj—Carigrad—Jeruzalem—Kairo—Avstralija. Francoski aviatik Vedrinez je 30. decembra priletel v Kairo. Izjavil je, da poleti iz Kaire čez Malo Azijo v Indijo, Indokino, Sundske otoke in od tu v Avstralijo.

Vsa rodbina umorjena. V vasi Krzynowloja je neznanec, ki je prišel spat, po noči napadel celo družino bogatega kmeta Wiguna in ustrelil gospodarja, ženo ter obe hčeri, nakar je hišo oropal.

Podkupljiv »uradnik«. Te dni se je v raznih mestecih in vaseh blizu Neaplja oglasil neki gospod in se pri oblasteh predstavil kot inž. Marsica, ki je od ministrstva za javna dela pooblaščen izvršiti nekaj razlastitev, ki so potrebne za novo brzovozno progo Rim—Neapelj. Oblasti so šle ministerialnemu pooblaščenju v vsem na roko, ko je razpravljajal z zemljiškimi posestniki. Le-tim je inženier natihome obljubil ugodne pogodbe, ako mu dajo kaj »na roko«. To so ljudje radi storili in mož je dobil kakih 200.000 K »podkupnine«.

Nato je izginil; opeharjeni posestniki si bodo pa v bodoče ministerialne pooblaščenca malo bolje ogledali.

Avstrijske kreditne srečke. Glavni dobitki 300.000 K je zadela serija 2522 št. 47, 60.000 K je zadela serija 3794 št. 21, 30.000 K je zadela serija 2905 št. 3, 10.000 K je zadela serija 732 št. 95, 10 tisoč kron je zadela serija 808 št. 52.

Po svetu.

ZAPUŠČINA KARDINALA RAMPOLLE.

Rim. Zapuščina kardinala Rampolle, ki je bil zelo bogat, ne presega pol milijona. To pohaja od tega, ker je rajnik silno veliko porabil za umetniške restavracije cerkva. **Samo za restavracijo cerkve Sv. Cecilije je izdal 300.000 lir, za baziliko Sv. Petra 100.000 lir, 70.000 lir je še nedavno daroval za mramorne pilastre v tej cerkvi.** Veliki rajnik je silno mnogo razdal tudi revežem. Velikansko vrednost predstavljajo dragi kamni, ki so vsi darovi suverenov rajniku. Med njimi se nahajajo n. pr. tabatijere z monogrami darovalcev v brilantih, križi, prstani, največjo vrednost pa reprezentira pet odlikovanj v samih najdragocenejših brilantih. Dragocenosti vzbujajo občudovanje prvih juvelirjev. Rajni še trdne blagajne ni imel, dragocenosti pa so nagromadene ena na drugo v veliki navadni skrinji. Skrbel je le za one redove, ki se imajo po smrti podeliteljem vrniti in ki so boljše spravljivi. Glasom listov je državni pravdnik proti nekemu kardinalovemu komornemu slugi dvignil obtožbo, češ da je skril oporoko iz leta 1910.

NOVA ŽELEZNIŠKA PREDLOGA.

Po vladni predlogi, predloženi drž. zboru, zgrade v bodočih 15 letih 94 novih železniških prog, ki bodo dolge 2100 km in bodo 437 milijonov K stale. 49. novim železnicam jamči vlada za obrestovanje, 31 novih železnic podpira vlada z državnimi podporami, 14 prog pa namerava sama zgraditi. Na lasten račun zgradi država v naših krajih sledeče proge: Opčina—Herpelje, Zader—Benkovec, Domžale—Blagovica, Braslovce—Motnik in Sv. Lucija—Tolmin. Podpirala bo država zgradbo sledečih novih prog v naših krajih: Feldbach—Gleichenberg—Radgona, Ljutomer—Ormož, Opčina—Sežana; garantira pa v naših krajih dohodek sledečim nameravanim novim železnicam: Gorica—Červinjanj, Šmohor—Hoče, Celovec—Velikovec in Ronki—Oglej.

ŽRTVE ZRAKOPLOVSTVA L. 1913.

Lani je ob poletih v zraku smrtno ponesrečilo 45 Nemcev, 42 Francozov, 11 Rusov, 10 Amerikancev, 5 Italijanov, 4 Avstrijci, 4 Japonci, 4 Argentinci, 1 Grk, 2 Belgijci, 2 Rumunji in po en Danec, Šved, Srb, Čilijanec, Portugalec in Maročan. Med 150 ponesrečenici je ponesrečilo 80 vojakov. Od l. 1896 do 1909 je ponesrečilo vsako leto osem oseb, 1910 že 30, 1911 78, 1912 140 in leta 1913 150 oseb.

NADVOJVODINJA ZITA POVILA HČERKO.

Dunaj. Nadvojvodinja Zita je povila zdravo hčerko.

HRVATSKI NAPISI NA ŽELEZNIČNIH POSTAJAH.

Zagreb. 27. t. m. se je na tukajšnjem kolodvoru hrvaško-madžarski napis odstranil in nadomestil s samohrvatskim.

PASIĆ OSTANE.

Belgrad. Ministrstvo Pasić ostane na krmilu. Danes se imenuje novi vojni minister. Tudi skupščina se danes zopet zbere. V tajni seji bo Pasić dal važne izjave glede zunanjega položaja.

PORTUGALSKI MONARHISTIČNI VODITELJI POBEGNILI IZ JEČE.

Iz Lizbone poročajo, da se je zarotnikom posrečilo iz vojaške ječe rešiti povzročitelje zadnje monarhistične vstaje med oporotsko posadko: generala Dirzja in osem sokrivih častnikov. Rešence je vzel na krov brazilski parnik »Cordes«, ki je sedaj že na poti v Rio de Janeiro.

VOJNE NABAVE SRBIJE.

Belgrad. Vlada je sklenila pogodbo s Kruppom, da se vse nove potrebščine srbske artilerije nabavijo pri njegovi tovarni.

TUDI NIZOZEMSKA GRADI DREAD-NOUGHTE.

Amsterdam. Vlada je sklenila zgraditi tri dreadnoughte in najeti posojilo 400 milijonov.

DALMATINSKI SABOR.

Zader. Dalmatinski sabor se skliče sredi januarja.

ŽELEZNIŠKA NESREČA.

Trier. Dva vlaka sta v tunelu zadela drug ob drugega. Dva zavirača sta ubita, več železničarjev ranjenih, 14 vagonov razbitih.

IZ BEDE.

Praga. 35-letna delavska vdova Franca Rak je iz obupa nad svojo bedo umorila svoje tri otroke, nato pa sebe obesila.

VOHUN.

Krakov. 22-letni Adolf Diffelbrunner je bil zaradi vohunstva obsojen na dve leti ječe.

KOMPLOT PROTI HUERTI.

Mehiko. Policija je zaprla dve osebi, ki sta na Novega leta dan nameravali izvesti atentat na Huerto.

HRVATSKI SABOR.

Zagreb. Seja, hrvatskega sabora, ki se je začela 20. m. m., je 31. m. m. trajala do 5. ure zjutraj. Večina ej rešila vse nujne predloge opozicije, katere je zavrnila, zato, da čimprej sklene podaljšanje finančne nagodbe z Ogrsko. Radič, ki je neprestano motil, je bil končno od 15 sej z odtgnjenjem dijek izključen. 31. m. m. zjutraj se je sabor zopet zbral.

URADNIŠKO VPRAŠANJE.

Dunaj. Kljub temu, da zakon glede zvišanja osebne dohodnine še zdaj ni rešen, bo službena pragmatika, ko stopi v veljavo, prinesla uradnikom glede plač zboljšanje, računši od 1. septembra 1913 dalje in sicer za vse uradnike brez izjeme, naj bi se jim bila plača samaposebi zvišala 1. septembra leta 1913 ali pozneje.

TROZVEZA PROTI GRČIJI.

Rim. »Tribuna« ostro napada Grčijo, ker je velesile obvestila, da je mnenja, da je vprašanje Epira nujno zvezano z vprašanjem, komu pripada jo egejski otoki. »Tribuna« poudarja, da trozveza tega junktima ne pripozna in da bodo morale grške čete Epir zapustiti, preden se odloči kaj glede egejskih otokov.

REŠKO VPRAŠANJE.

Zagreb. Reški guverner grof Wicemburg je na poziv hrvatskega bana, naj Reka izvoli dva poslanca v sabor, madjarsko odgovoril, da tega poziva ne more izvesti, ker je občinski zastop razpuščen.

GRŠKE ŠOLE V SRBIJI.

Solun. Srbska vlada je dala grške šole v bitoljskem okraju zopet otvoriti.

PRESTOLNI GOVOR CARA FERDINANDA.

Sofija. Car Ferdinand je imel v Sobraju ob navzočnosti cele carske rodbine prestolni govor, v katerem je povdarjal, da je razmerje med Bulgarijo in velesilami dobro, ravno tako napram Rumuniji; s Srbijo se kmalu vpostavijo diplomatski odnošaji. Med Turčijo in Bulgarijo obstajajo skupni gospodarski interesi. Avstro-Ogrska, Rusija in Grška se v govoru niso omenjale. Pri vstopu kralja v zbornico je neki socialist zaklical: »Proč z monarhijo«. Socialisti so nato zapustili sobranje.

BEBLOVA ZAPUŠČINA.

Carib. Iz davčne pristojbine, ki so jo morali Beblovi sorodniki plačati švicarski vlad, se izve, da je Bebel zapustil 995.000 M premoženja. Od teh je volil za stranko 30.000 M.

MUSULMANI V INDIJI.

Calcutta. V Agri se je otvoril VII. kongres indijske muslimanske lige. Govorniki so poudarjali lojalnost in zvestobo indijskih muslimanov napram Angliji, so pa ostro kritizirali postopanje londonsk. kabineta nasproti Turčiji. Muslimani so se tudi izjavili solidarni s Hindujci, v kolikor se ti potegujejo za to, da se v Transvalu s hindujskimi delavci človeško postopa. stopa.

ARGENTINSKI MILIJONAR ODVEVEDEL PL. ZALESKO.

Varšava. Mladi argentinski milijonar dr. Masso je pobegnil z 22-letno Zonar de Masso je pobegnil z 22-letno Zondovolili, da jo poroči. V Bjalostoku so begunca prišli in de Massa zaprli, a ga iz zapore izpustili, ker so starši Zaleskove končno dovolili, da se smeta begunca poročiti.

POŽAR V NEW YORKU.

Več oseb zgorelo.

London. V New Yorku je zgorela petnadstropna hiša. Zgorelo je pet mož in tri ženske, veliko jih je pa nevarno ranjenih.

TURČIJA KUPUJE LADJE.

Carigrad. Potrjuje se, da je Turčija kupila od brazilske vlade drenažni za 3 milijone 115.000 funtov sterlingov.

JAPONSKA PODPIRA MEHIKANCE.

Pariz. Listi poročajo, da so se v mehiških vodah pojavile japonske bojne ladje. Japonska ne dopusti, da bi Amerikanci, ki se sicer vobče prehudo bahajo, Mehiko napadli.

VELIKA ZAPUŠČINA ZA JUDOVSKO OBRTNIKE.

Černovice. Trgovec Tittinger je zapustil judovski kulturni občini 2 milijona kron za podporo revnim obrtnikom.

EKSPLOZIJA NA LAŠKEM.

Torre Annunziata. Tu se je v neki tovarni za ognjemetalne predmete zgodila eksplozija. 14 oseb je ubitih.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Splošna priljubljenost

katero vživa izkušeni

: Franckov : kavin primatek

je pripisati njegovi nedosežni izdatnosti v jedru, okusu in barvi.

KUČ

Zdravilsko priporočeno. Krvitvorilno vino, daje moč in zdravje. Vzorec 4 steklenice 5 kg franco po poštnem povzetju K 450.

Edina zaloga **BR. NOVAKOVIČ** veletrgovina vina, vermuta, marsala, malage, konjaka, žganja itd. LJUBLJANA.

Sladni čaj-zajtrk!

Kritični pregled in okusen zajtrk, junači dosežejo, ki namreko kave, čaja, kakao, sladke kave, pijejo. Sladni čaj, ki se ga uporablja pri dojenčkih, namreko mame za otroke, so otroke b. leži manj nevarne. Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkočev sladni čaj ima ime Sladni in moči. Ti di pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojov otrok zredil s sladnim čajem. O avne zaloge na Dunaju: lekarna Trnkočevy, Schönbrunnerstrasse št. 109, Josefstadtstrasse št. 26, Radetzkyplatz št. 4. V Gradcu: Schönbachstrasse št. 4. Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči tukaj navedenih trgovcih Trnkočevyevih. Istotako ugodne sode zaupanja vredni oseb.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc

Ljubljana, Rimska cesta št. 24.
Priporočajo se sledeča zdravila:
Balsam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapijce za želodec, izvrstno, krepi o in slasi do
jedi, pospešuje, stro silo, steklenica 40 v.
Ka ljiče zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posiljalni prašek, proti oginjavanju otrok in proti po-
tenju nog, steklenica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranjevanje ku jih oces in trde
k. 2., steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, št. 60 v.
Tinktura za želodec, oljvalno in želodec krepi in
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Največja in najstarejša tovarna lončenih peči in raznih lončenih izdelkov Avgust Drelse, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.
Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na štedilna ognjišča in peči preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

Zogata zaloga, za vsakih ročnih del in zraven sp. darovih potrebščin.
F. Meršol LJUBLJANA Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izber vezentin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.
Prodajanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Tovarne za asbestskihi „ZENIT“ družba z om. zav. Mor. Žumberk dobavljajo najboljši in najcenejši **krovski material** Zastopnik: ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73

Varstvena znamka.

Peter Kozina & Ko.
Tovarna čevljev v Trzinu, Gorenjsko.
Najmodernejšo podjetje monarhije. Otvoril sem lastno prodajalno Na drobovo v Ljubljani Na debelo Breg št. 20 (Cožova hiša).

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

Solidno izdelane **dežnike in solnčnike** priporoča po najnižjih cenah **L. Mikusch, Ljubljana, Mestni trg št. 15.**

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini
Janko Češnik (Pri Češniku) LJUBLJANA Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica v kateri dobi e vedno v veliki izbiri najn. večje blago za ženska in moška oblačila.
Postrežba poštna in zanesljiva.

Svoji k svojim!
A. LUKIČ Ljubljana, Pred škofijo št. 19. Konfekcijska trgovina za dame, gospode, dečke in deklice se najtopleje priporoča.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani, Dunajska cesta 17
priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih **voznih koles in šivalnih strojev** — za rodbino in obrt. —

Naiboliša, naisigurneša pril'ka za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6
pril'čje, v lastni hiši, nasproti hotela „Unica“ za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4 3/4 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštne in anilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.